

Rodina – ako základná bunka spoločnosti prekonala mnohé prerody. Ale vždy medzi členmi rodinnej komunity zostávali zvláštné – rodinné putá. Aj keď sa javí, že v ostatnom čase akoby rodina, ale aj istá väzba na domovinu strácala na význame, predsa len človeka, najmä v neskoršom veku, láka jeho poznanie. Lenže s tým možno začať už v mladosti, ako sa o tom dočítate v ďalšej časti príspevku.

Rodina a spôsob jej spoznávania

Deti spoznávajú svet okolo seba. Veľmi cenným zdrojom na objavovanie rôznych zákonitostí a morálnych hodnôt spoločnosti sú pre ne rozprávky. Toto prvé pozitívne stretnutie dieťaťa s literatúrou v ňom zanecháva kladné zážitky, vďaka čomu aj neskôr pozitívne reaguje na svet rozprávok. Nevníma ich už prvoplánovo, ale odhaľuje v nich ďalšie roviny a skryté posolstvá.

Pre deti sa stávajú rozprávkami aj rodinné príbehy, v ktorých spoznávajú svojich predkov a spôsob života v minulosti. Návodom, ako deťom alebo vnúčatám odovzdať toto slovné rodinné dedičstvo môže byť publikácia od Ľ. Pajtinka s názvom Pátranie po predkoch. Obsahuje okruhy tém s hodnotnými otázkami na zamyslenie.

„Ako často sa stretávate so svojimi starými, prastarými rodičmi, čo viete o ich mladosti, o ich životných príbehoch? O ktorých témach sa u vás pri rodinných stretnutiach najčastejšie hovorí? Vedeli by ste vymenovať niektoré spoločné fyzické, či charakterové črty, ktoré vás spájajú s vašimi najbližšími v rodine?“ (Ľ. Pajtinka, s. 31)

„Aký pôvod má vaše priezvisko, od čoho je podľa vás odvodené? Ako sa vám páči vaše priezvisko? Ako sa historicky vyvíjalo vaše priezvisko? Je jeho dnešný tvar rovnaký, ako tomu bolo pred sto, či dvesto rokmi? Ako ovplyvnili dejiny tvar vášho priezviska? Je toto priezvisko rozšírené aj v iných krajinách Európy?“ (Ľ. Pajtinka, s. 41)

„Skúsili ste si už spísať mená a priezviská všetkých vašich najbližších rodinných príslušníkov a ich väzby k vám? Odkiaľ pochádza väčšina vašich predkov, z ktorej obce alebo mesta? Kde by malo byť najviac informácií v matrikách o vašich predkoch? Pokúste sa nájsť prostredníctvom internetu svojich príbuzných vo svete. Zistite, či sa už dnes na internete nenachádza

Rodina a spôsob jej spoznávania

spracovaný rodokmeň niektorej časti vášho rodu. Ktoré mená sa objavujú vo vašej rodine najčastejšie, máte nejakú tradíciu pri výbere mien pre novorodencov?“ (L. Pajtinka, s. 51)

Pre deti môže byť zaujímavé dozvedieť sa viacej o obliekaní, stravovaní, bývaní, stavebníctve, umeleckých pamiatkach a zbierkach, zvykoch a tradíciách, ovládaní cudzích jazykov a získanom vzdelaní, zdraví, životnej filozofii a hrobách členov rodiny. Dokumenty, písomnosti, fotografie a videozáznamy poslúžia nielen na uchovanie spomienok, ale sú zároveň východiskom ďalšieho bádania. Môžu ukrývať zabudnuté priateľstvá spolu s rôznymi príbehmi.

V súčasnosti sa otvorene hovorí o strate vlastnej identity, o probléme rodiny, o citeľných generačných rozdieloch a probléme komunikácie. Táto kniha môže byť pomôckou na ceste k zlepšeniu rodinných vzťahov. Veď, kto stratí svoje korene, stratí aj seba samého. Hoci tento projekt úspešne beží v školskom prostredí, jeho najväčšie pôsobisko patrí do rodiny. Dieťa sa musí so svojou identitou a rodinou popasovať v rodinnom prostredí, lebo pred spolužiakmi môže mať zábrany hovoriť o svojom súkromí. Mnohé deti sa totiž radi vysmieávajú z rodín svojich spolužiakov.

Starí rodičia a rodičia získavajú vďaka knihe *Pátranie po predkoch* osnovu, ako s deťmi rozobrať vybrané témy a odovzdať im vedomosti o svojej rodine. Deti nadobudnú nové informácie, ktoré im pomôžu porozumieť životu svojich predkov a uľahčia im pochopiť život vo svojom okolí. Zároveň je jednou z možností, ako pracovať s etnografickým materiálom.

Mgr. Vierošlava Leitmanová

Pramene a literatúra:

PAJTINKA, Ľubomír: *Pátranie po predkoch*. Bratislava : Národné osvetové centrum, 2005, 159 s. ISBN 80-7121-256-3

Poznámka redakcie.

Poznávanie svojich koreňov je spočiatku veľmi zaujímavou a zábavnou činnosťou. Ale čím ďalej a hlbšie sa človek oboznamuje so životom svojich predkov, o to viac ho to núti nahliadnúť aj do iných, dovtedy jemu neznámych skutočností. Medzi ne patrí okrem iného aj spísanie tzv. orálnej histórie, histórie prerozprávanej z pamätí ľudí a to nielen v rodinnom spoločenstve, lebo tá sa nenachádza v žiadnom archíve. Ak sa dopracujete k výsledku hoci len čiastočne, budeme radi, ak sa so svojimi poznatkami podelíte s čitateľmi nášho časopisu vo forme príspevku. Veď aj to je našim cieľom.